КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Бөтә илдәрҙең пролетарийҙары, берләшегеҙ!

Хеҙмәт БАЙРАҒЫ

Газета 1931 йылдың 1 ноябренән сыға

Башҡорт АССР-ы КПСС-тың Хәйбулла район комитеты һәм халыҡ депутаттарының район Советы органы

№ 46 (6485) 1988 йыл, 19 апрель, шишәмбе Хаҡы 3 тин.

Яҙғы баҫыу эштәренә темп һәм сифат

ЯРЫШ ЯРҘАМ ИТӘ

Беҙҙең совхоз механизаторҙары аренда подрядында эшләй. Йөҙәрләгән гектар һөрөнтө ерҙә дым ҡапланды. Хеҙмәтте ойоштороуҙың яңы формаһы баҫыу эшсәндәренә яуаплы эште сифатлы итеп һәм ҡыҫҡа срокта башҡарыуға булышлыҡ итә. Шулай ҙа социалистик ярыш тураһында онотторға ярамай. Ул хеҙмәт етештереүсәнлеген күтәреүҙең бер резервы булып һанала.

Совхоз дирекцияһы, партия, профсоюз һәм комсомол комитеттары тарафынан социалистик ярыш шарттары ентекләп эшләнде, унда мораль һәм материаль дәртләндереү саралары ҡаралды.

Баҫыуҙа эшләүсе агрегаттар араһында ойошторолған ярышҡа көн һайын йомғаҡ яһала һәм еңеүсегә күсмә вымпел тапшырыла. Механизаторҙар һәм сәсеү комплекстары араһындағы ярыш һөҙөмтәләре буйынса бюллетень сығара башланыҡ. Билдәлелекте тәьмин итеү өсөн агитаторҙар көн һайын «Молния»лар һәм «Боевой листок»тар сығара. Яҡшы эшләүселәргә ҡотлау открыткалары тапшырыласаҡ, улар хөрмәтенә совхоз контораһы бинаһы янында Хеҙмәт даны флагы күтәреләсәк.

Яҙғы сәсеүҙе бөтә агротехник саралар талаптарын күҙәтеп, хеҙмәт дисциплинаһын, хеҙмәтте һаҡлау һәм хәүефһеҙлек техникаһы ҡағиҙәләрен күҙәтеп тамамлаған, шул уҡ ваҡытта яҡшы культура-көнкүреш шарттарын булдырған сәсеү комплексы коллективы ярышта еңеүсе тип табыла һәм уға совхоздың күсмә Ҡыҙыл байрағы, диплом тапшырыла.

Ярышыусыларҙы материаль дәртләндереү маҡсатында һәр комплексҡа 200—400 һум күләмендә аҡсалата премия бүленә. Аҡсалата премия шытымдарҙы комиссия ҡабул итеп алғандан, сәсеү сифаты билдәләнгән, йәғни, теге йәки был бригада кәмендә 20 балл йыйған осраҡта бирелә. Мәҫәлән, шытым тигеҙ, ҡуйы булып сыҡҡанда бригадаға ес (иң юғары) балл бирелә, шарәҡ ҡалдырмаған өсөн — ес, тура сәскән өсөн — ике балл һәм башҡалар. Шулай булғас, бригада билдәләнгән күләмдә премия алыу мөмкинлегенә эйә, ул бригада советы тарафынан бригаданың һәр ағзаһының етештереүсәнлек нормаһын үтәүенә, йәғни хеҙмәттә ҡатнашыу коэффициентына ярашлы рәүештә билдәләнә.

Баҫыу стандарында күргәҙмә агитациялары менән агитвагонсиктар буласаҡ, ә бының өсөн ПТС-4-45 тележкалары йыһазландырыласаҡ. Был иһә агитвагонсиктарҙы баҫыуҙан баҫыуға күсереп йөрөтөү мөмкинлеген бирәсәк.

Шулай уҡ баҫыуҙа агитбригаданың сығышы, күсмә сауҙа һәм көнкүреш хеҙмәте күрһәтеүҙе ойоштороу ҡаралған.

Н. КӘРИМОВ,
«Матрай» совхозының профком председателе.

Ғәлимйән Солтангилдин — «Степной» совхозында техниканы яҙғы баҫыу эштәренә әҙерләү менән шөғөлләнеүселәрҙең береһе, тәжрибәле ремонтсы, хеҙмәт ветераны. Ул йәш механизаторҙар өсөн өлгө булып тора. Ремонт ваҡытында Ғ. Солтангилдин яғынан бер ниндәй ҙә тотҡарлыҡтар булманы. Быны-быны башланасаҡ сәсеүҙә лә эштәр ыңғай барыр, тип ышаналар. Баҫыу ситендә 13 тырматыу агрегаты үҙ сәғәттәрен көтә. Тәүге мөмкинлек тыуыу менән үк, механизаторҙар тырматыуға төшәсәк.

Шулай итеп, һәр кемдең йомарт ер алдында имтихан тотоу ваҡыты етте. Кемдәр сәсеүҙе әҙерлек менән ҡаршылай, эштәрҙе сифатлы итеп үткәрә, улар отасаҡ, файҙаһын да күрәсәк.

ҺҮРӘТТӘ: Ғ. У. Солтангилдин.

Р. БАЙМУРЗИН фотоһы.

Ҡарағыҙ, сағыштырығыҙ!

Малсылыҡ продукцияһы һатыу

(16 апрелгә)

Беренсе графала — хужалыҡтар, **икенсеһендә** — дәүләткә һатылған ит, **өсөнсөһөндә** — һөт (ярты йыллыҡ планына ҡарата проценттарҙа)

КОЛХОЗДАР		
Фрунзе исем.	126	40
«Новый путь»	69	39
«Кр. доброволец»	57	39
Калинин исем.	122	60
«Красное знамя»	64	49
Ленин исем.	118	44
«Һаҡмар»	131	51
Салауат исем.	99	51

СОВХОЗДАР		
«Аҡъяр»	75	49
«Таналыҡ»	103	46
«Хәйбулла»	71	40
«Маҡан»	111	45
«Матрай»	95	52
«Степной»	117	56
Район буйынса:	**92**	**47**

Район информация-хисаплау үҙәге мәғлүмәттәренә ҡарағанда, өс айярымда район колхоздары һәм совхоздары алты айлыҡ пландағы 17200 урынына 15912 центнер ит, 120000 урынына 56829 центнер һөт етештерҙе. Фрунзе исемендәге, Калинин исемендәге, Ленин исемендәге, «Һаҡмар» колхоздары «Таналыҡ», «Маҡан», «Степной» совхоздары малсылары ит етештереү буйынса йыллыҡ пландарҙы үтәүгә ҙур аҙым яһаны, тип билдәләп үтергә кәрәк, улар ярты йыллыҡ пландарҙы тултырҙы.

Шулай ҙа күп кенә хужалыҡтар һөт һатыу буйынса былтырғы позицияны һаҡлай алмай.

Иәйге көтөүлек осоро башланыуға ярты ай ваҡыт ҡалды. Был осорҙа малдарҙың продуктлылығын кәметмәҫ өсөн уға алдан әҙерләнергә кәрәк.

Котлайбыҙ!

Пландарҙы һәм социалистик йөкләмәләрҙе үтәүҙә өлгәшкән уңыштары өсөн «Башмедьстрой» тресының 3-сө төҙөлөш идаралығының балта оҫтаһы **Булат Ғибәт улы Ҡоҙабаев** Башҡорт АССР-ы Верховный Советы Президиумының Почет грамотаһы менән наградланды.

ЭШ КЕЙЕМЕНДӘГЕ БАЙРАМ

Район статистика бүлеге мәғлүмәттәре буйынса, коммунистик өмәгә 12 мең 600-ҙән ашыу кешенең сығыуы район хеҙмәтсәндәренең был мөһим сарала актив ҡатнашыуын күрһәтә. Шул иҫәптән 8830 кеше үҙҙәренең эш урындарында, уларҙың 960-ы — промышленность предприятиеларында, 195-е — төҙөлөштә, 6100-ө — колхоздар һәм совхоздарҙа, 51-е автомобиль транспортында эшләне.

«Ҡыҙыл шәмбе» көнөндә 17 мең һумлыҡ тауар продукцияһы, 1005 һумлыҡ халыҡ ҡулланыуы тауарҙары етештерелде, 14,2 мең һумлыҡ төҙөлөш-монтаж эштәре башҡарылды.

Хәйбуллалар биш йыллыҡ фондына 20 мең һум аҡса күсерҙе.

* * *

«МАТРАЙ» совхозының Петропавловка бүлексәһендә иртә менән асыҡ партия йыйылышы үткәрелеп, унда баҫыусылыҡ бригадиры Р. Я. Йәрмөхәмәтов — КПСС ағзаһы һәм бүлексә управляющийы Т. Ғ. Аслаев КПСС ағзалығына кандидат итеп ҡабул ителде.

Һуңынан барыһы бергә тура коммунистик өмәгә, алдан билдәләнгән объекттарға таралышты. Был көндә йәш коммунист Т. Ғ. Аслаев етәкселегендәге бригада автобус туҡталышындағы будканы ремонтлау менән шөғөлләнде, Р. Я. Йәрмөхәмәтов етәкселегендәге бригада квартира өсөн бура ултыртты, Р. М. Таҡтаев бригадаһы ферма территорияһын кәртәләне.

Совхоз буйынса өмәлә 1300-ҙән ашыу кеше ҡатнашты, шуларҙың 670-е үҙҙәренең эш урындарында эшләне. Субботникта 120 центнер һөт, 30 центнер ит етештерелде. Матрайҙар тарафынан биш йыллыҡ фондына 3000 һумдан ашыу аҡса күсерелде.

М. ҒӨМӘРОВ,
совхоздың партком секретары.

* * *

«МАҠАН» совхозының 723 эшсәне үҙҙәренең эш урындарында күтәренке кәйеф менән эшләне. Был көндә малсылар 20 центнер ит һәм 65 центнер һөт етештерҙе. Үҙәк бүлексәнең һимертеү майҙансығы работниктары һәм Воздвиженка һөтсөлөк фермаһының машина менән һауыу операторҙары айырыуса юғары һөҙөмтәләргә өлгәште.

Механизаторҙар тракторҙар һәм ауыл хужалығы инвентарын ремонтлауҙа ең һыҙғанып эшләне.

Өмәлә ҡатнашыусыларҙың бер өлөшө төҙөкләндереү менән шөғөлләнде. Ауылдарыбыҙ таҙарып, яҡтырып ҡалды. Сүпсар, ҡый-ғыпыр ҡырға сығарып түгелде, туҙырап ятҡан тимер-томорҙо йыйып, дүрт автомашинаға тейәнек һәм Сибай ҡалаһына оҙаттыҡ. Бынан тыш, был көндә автомобиль юлы ремонтланды. Был эштә дүрт ҡеүәтле К-700 һәм дүрт автосамосвал ҡатнашты.

Өмәнән алынған 1500 һум аҡса ун икенсе-биш йыллыҡ фондына күсерелде.

М. МӘМБӘТОВ,
директорҙың хужалыҡ эштәре буйынса урынбаҫары.

* * *

«ҠЫҘЫЛ ШӘМБЕ» көнө район юл участкаһы эшселәре ҙур күләмле эш башҡарырға ҡарар итте. Субботникта 45 кеше, шул иҫәптән район үҙәгенең башҡа ойошмалары вәкилдәре ҡатнашты.

Был көндә Аҡъяр — Сибай трассаһында Подольскиға тиклемге юл участкаһы грейдерланды, шулай уҡ ошо участкалағы ике күпер ремонтланды.

Юлдарҙың ҡар һыуҙары сайған урындары тигеҙләнде. Самар—Сара трассаһы буйлап ҡыҫҡа бағаналар ултыртылды һәм юл-сигнал билдәләре ҡуйылды. Бынан тыш, үҙебеҙҙең участка территорияһын да рәткә килтерҙек, төҙөк булмаған техниканы ремонтланыҡ.

Р. КИЛДЕБАЕВ,
район юл участкаһы начальнигы.

* * *

КӨН ЯМҒЫРЛЫ булыуға ҡарамаҫтан, «Һаҡмар» колхозы эшсәндәре коммунистик өмәгә берҙәм сыҡты. Малсылар үҙҙәренең эш урындарында продукция етештерҙе, өҫтәүенә, малсылыҡ бинаһын һәм уның тирә-яғын тәртипкә килтерҙе.

Был көндә ауылға яҡын делянкаларҙа күңелле шат тауыштар яңғырап торҙо, бында әбештәр быҙау аҙбары өсөн материал әҙерләргә килгән. Ҡайһы бер колхозсылар келәт ҡыйығын яңыртып япты.

Урта мәктәп работниктары был көндә 30 кубометрға яҡын утын әҙерләне.

Бәләкәй Арыҫланғол ауылы халҡы ла ударлы эшләне — колхоз тимерлеге төҙөлә башланы — бура ултыртылды. Бынан тыш, лесничество работниктары кәрәкле материал туплап, автобус туҡталышы өсөн будка төҙөүгә бура әҙерләй башланы.

Ҙур Арыҫланғол һәм Һаҡмар-Наҙарғол бригадалары эшсәндәре ферма территорияһын кәртәләү өсөн материал әҙерләне.

Һәр ерҙә эшлекле шарттар хөкөм һөрҙө, кешеләр күтәренке кәйеф, уйын-көлкө менән эшләне.

И. ХУНАФИН,
Әбеш ауыл Советы башҡарма комитеты председателе.

* * *

ИКЕ БРИГАДА механизаторҙары агрегаттарҙы яҙғы баҫыу эштәренә әҙерләне, малсылар ферма продукцияһы етештереү менән шөғөлләнде. Был көндә 41 центнер һөт, 15 центнер ит етештерелде.

Мәктәп уҡыусылары ла ситтә ҡалманы. Улар 248 килограмм макулатура, 10 тонна металл һынығтары йыйҙы. Өмәлә ҡатнашыусылар Әбүбәкир һигеҙ йыллыҡ мәктәбе территорияһын яңынан кәртәләне һәм булны, ауылдарҙы төҙөкләндереүҙә ҡатнашты.

Б. ӘЛИБАЕВ,
«Красный доброволец» колхозының партбюро секретары.

ТӨҘӨК ТӨЙӘК—КҮҢЕЛ КӨҘГӨҺӨ

Битараф калырға теләмәйенсә, газетаға яҙырға булдым.

Эш бына нәмәлә: беҙҙең район газетаһы биттәрендә йыш кына ауылдарҙы төҙөкләндереү тураһында мәкәләләр баҫылып тора, хатта һүрәттәр бирелә. Был бик мәслихәт. Сөнки матур урамдарҙы, төҙөк йорттарҙы һәм биҙәкле рәшәткәләрҙе, йорттар һәм производство биналары тирәләй ултыртылған ағастарҙы күреү беҙҙең һәр беребеҙҙең күңеленә ҡыуаныс өҫтәй.

Ләкин Татыр-Үҙәк поселогы, «Аҡъяр» совхозының Үҙәк усадьбаһы, халҡының ҡайһы берҙәре һаман быны аңлап еткермәй. Бөгөнгө яҙғы көндәр ҡыуандыра. Ләкин тротуарҙарҙа айырым бер кешеләр тарафынан сығарып түгелгән ҡый-ғыпыр, тиҙәк һаман ята. Консерва банкыларын, ватылған быяланы юлға ташлайҙар, йыуынты һыуҙы сығарып түгәләр. Былар район буйынса ауылдарҙы санитар таҙартыу ике айлығы барған саҡта эшләнә.

Һәр кемебеҙҙең бурысы

Беҙҙә йыйылыштарҙа, ауыл Советы сессияларында поселок территорияһын таҙа тотоу кәрәклеге хаҡында бер нисә мәртәбә һүҙ ҡуҙғатылды. Ләкин ул поселоктың ҡайһы бер кешеләренә ҡағылмай кеүек. Яңыраҡ кемдер берәү сүп-сарын һәм тиҙәген Таналыҡ йылғаһына сығарып түккән. Ҡыҙғаныска ҡаршы, уның кем булыуын асыҡлап булманы. Ә күргән кешеләр өндәшмәй ҡалырға теләгән, ахрыһы.

Алтмышынсы йылдарҙа, хәҙерге һыу колонкалары булмаған саҡта, кешеләр эсер өсөн һыуҙы йылғанан алды, ә бөгөн бер кем дә унан һыу алып эсергә батырсылыҡ итмәҫ, сөнки бөтә бысраҡ шунда аға.

Ике ҡатлы йорттар тирәһе бигерәк тә бысраҡ. Унда нимә генә юҡ. Ә бит һәр кемдең һарайы, ялан кәртәһе бар, шунда ҡый-ғыпыр өсөн бер урын билдәләп, яҙын уны сығарып түгергә була. Тәртипһеҙлек йылдан-йыл ҡабатланып килә, уны күҙәтмәүселәргә, штраф һалып, ҡаты яза бирергә ваҡыт етте. Ауыл Советы депутаттарына ла үҙҙәренә бирелгән власть менән файҙаланырға кәрәк.

Күптәр үҙҙәренең йортон ташландыҡ хәлдә тота, был бигерәк тә коммуналь йортта йәшәүселәргә ҡағыла. Яҙ етһә лә, ҡайһы берәүҙәр ҡыйыҡтарын ҡарҙан таҙартманы, өй нигеҙе дымланмаһын өсөн ҡар һыуҙарын йырып ебәрмәне, шул квартираларҙа «бәшмәк» барлыҡҡа килә һәм өй бүрәнәләре, башҡа нәмәләр серей башлай. Кәрәкле төҙөлөш материалының юҡлығына гел генә зарланыусы кешеләр ҙә юҡ түгел. Таҡта, ҡыйыҡ ябыу материалын табыуы ҡыйын. Ә бит йортто һылап һәм аҡлап ҡуйырға мөмкин —балсыҡ әлегә беҙҙә дефицит түгел.

Хәстәрлекле хужа һәр саҡ сараһын таба, һәм өйөн бына тигән итеп тота. Мәҫәлән, П. В. Куликов, В. М. Арцыбасов, Г. М. Щипакиндың һәм башҡаларҙың өйҙәре матур итеп һыланған һәм аҡланған. Ишек алдарында сәскәләр үҫә. Ә бит был йорттарға капиталь ремонт талап ителә, сөнки уларҙың төҙөлөүенә 30 йылдан ашыуыраҡ тыр.

Татыр-Үҙәк поселогында өлгө алырлыҡ кешеләр бар. В. Н. Власов, В. В. Максимов, С. М. Пручай, М. Т. Федянина һәм башҡа күптәрҙең йорттарына иғтибар бирмәй үтмәгән кеше юҡтыр, моғайын. Уларҙың йорттары, рәшәткәләре аҡланған һәм буялған, тәҙрә төптәрендә сәскәләр үҫә. Иҫке кәнә ишек алдары һәм тротуарҙар гел һеперелгән була.

Мин поселогыбыҙ халҡын «Өлгөлө ауыл» исемен алыу өсөн ярышҡа ҡушылырға саҡырам. Эшкә бергәләп тотонорға. Тәбиғәтте, уның матурлығын киләсәк быуындар өсөн һаҡларға кәрәк.

Т. ЩЕРСТНЕВА,
«Аҡъяр» совхозы профкомының торлаҡ-көнкүреш комиссияһы ағзаһы.

Эшкә тотонорға ваҡыт етте

Ергән ауыл Советы территорияһына Иләс һәм Ергән ауылдары инә. Уларҙа 200-ҙән ашыу шәхси хужалыҡ иҫәпләнә һәм нигеҙҙә «Новый путь» колхозы ағзалары йәшәй. Күптән йәшәгәндәр өйҙәрен матурайтып нығытҡан, бына тигән йорт яны участкалары бар, мал-тыуар аҫырай. Колхозсыларҙың тормошо йылдан-йыл яҡшыра бара, ветерандарға алмашҡа йәштәр килә. Улар малсылыҡ фермаларында ата-әсәләрен, ағайҙарын һәм апайҙарын алмаштыра, механизаторҙар, ярҙамсы эшселәр булып китә.

Ләкин ауылдарҙың тышҡы йөҙө, архитектураһы хәҙерге йәштәргә оҡшамай. Урамдар соҡор-саҡырлы, яҙын һәм көҙөн күләүектәр барлыҡҡа килә, йәшеллек әҙ. Ике ауылда ла йорттар һәм йәмәғәт биналары янына ағастар ултыртылмаған, кәртәләнмәгән. Булған рәшәткәләрҙе күптән алмаштырырға ваҡыт.

Ауылды төҙөкләндереү мәсьәләләре ауыл Советы, колхоз етәкселеге, бригадирҙар менән осрашҡан ваҡытта йыш ҡуҙғатыла. Ләкин һәр саҡ һүҙҙә генә ҡала, эштәр алға бармай. Ауыл халҡы ла быға битараф ҡарай. Колхоз идараһында, ауыл Советы башҡарма комитетында ауыл халҡының береһенең дә ихатаһын кәртәләү өсөн кәрәкле материал алыу, урамдарҙы тигеҙләү өсөн грейдер сығарыу, ишек алдарынан ҡый-ғыпыр түгеү өсөн транспорт һорап килеүселәрҙе хәтерләмәйҙәр...

Яңыраҡ ауыл Советы башҡарма комитеты председателе Ә. Р. Күсәков, колхоздың партия комитеты секретары И. Ө. Иәтимов һәм «Новый путь» колхозы идараһы председателе Ф. Ғ. Ишкилдин менән ошо мәсьәлә буйынса һөйләштек. Быйыл ауылдарҙы төҙөкләндереү, территорияларҙы таҙартыу, йәшелләндереү буйынса ҙур эш башҡарыу планлаштырыла. Атап әйткәндә, Ергәндә идара контораһы һәм ауыл Советы янындағы майҙан кәртәләнәсәк, ауылдарҙа автобус туҡталышында будкалар төҙөләсәк. Халыҡҡа 3000 штакетник һатылған да инде, 584 шифер, төрлө буяу бар. 180 метр аралыҡ кәртәләнә, буяла. Йылы көндәр башланыу менән, колхозсыларҙың йорттары аҡланасаҡ, ваҡ ремонт үткәреләсәк. Был мәсьәлә менән ауыл Советы янында төҙөлгән махсус комиссия етәкселек итәсәк. Бер аҙ ваҡыттан һуң комиссия иң яҡшы йорттарҙы, урамдарҙы билдәләйәсәк. «Иң яҡшы йорт», «Иң яҡшы урам», «Бында район, ауыл Советы депутаты йәшәй» тигән һәм башҡа табличкалар эленәсәк.

Ауыл Советы башҡарма комитетында ауыл активы ҡатнашлығында уҙғарылған ултырышта Байғусҡар ауыл Советының «Өлгөлө ауыл, урам» исемдәре өсөн социалистик ярыш ойоштороу һәм уны йәйелдереү тураһындағы инициативаһы тикшерелде һәм хупланды.

Ауылдарҙы төҙөкләндереү ваҡыты етте, иләстәр һәм ергәндәр үҙҙәренең активлығын күрһәтергә тейеш. Был улар өсөн айырыуса мөһим.

И. ҠОҘАБАЕВ.

Йорт төҙөүселәр һаны арта

Былтыр Калинин исемендәге колхозда 4 ғаиләгә квартира бирелде, тағы 4 ғаилә торлаҡ шарттарын яҡшыртты.

Шәхси йорт төҙөргә теләүселәрҙең һаны йылдан-йыл арта. Колхоз идараһы уларға һәр яҡлап, ағас материалдары алып биреүҙә ярҙамлаша, транспорт менән тәьмин итә. Колхоз төҙөлөш материалдары һәм транспорт хеҙмәте хаҡының 50 процентын үҙ өҫтөнә ала. Шулай ҙа проблемалар етерлек.

Магазиндарҙа шифер, кирбес булмай. Райпо идараһы ҡаҙау, буяу һәм башҡа кәрәк-яраҡтарҙы даими һатыуҙы ойоштора алмай әле.

1987 йылда 3 ғаилә үҙ йортон төҙөп инде, ә быйыл тағы 4 ғаилә өй туйлаясаҡ, 3 колхозсы өй төҙөргә тотонасаҡ.

Шәхси йорттарҙа йәшәргә теләүселәр бик күп. Бура өсөн бүрәнә һатып алыуҙа ҡыйынлыҡтар килеп тыуа. Кешеләр райондан ситкә сығып бура йәки күсереп алыу өсөн әҙер өй эҙләргә мәжбүр.

Колхозсыларҙың һаҡлыҡ кенәгәләрендә аҡсалары бар. Ләкин уларҙың күптәре, ағас материалдары юҡлыҡтан, йорт төҙөй башлай алмай. Тик шул сәбәп менән генә 8 кеше, нигеҙҙә йәштәр, колхоз квартираһын алыу өсөн сиратта тора.

Торлаҡ мәсьәләһе беҙҙең ауыл Советында ғына киҫкен тормай. Ул һәр ерҙә борсоулы проблема булып ҡала. Был осраҡта район Советы башҡарма комитетының ярҙамы талап ителә. Леспромхоз менән беҙҙең район халҡына әҙер ағас йорттар һатыуҙы ойоштороу тураһында килешеп булмаҫмы?

Б. ҠОЛСОНБАЕВ,
Байғусҡар ауыл Советы башҡарма комитеты председателе.

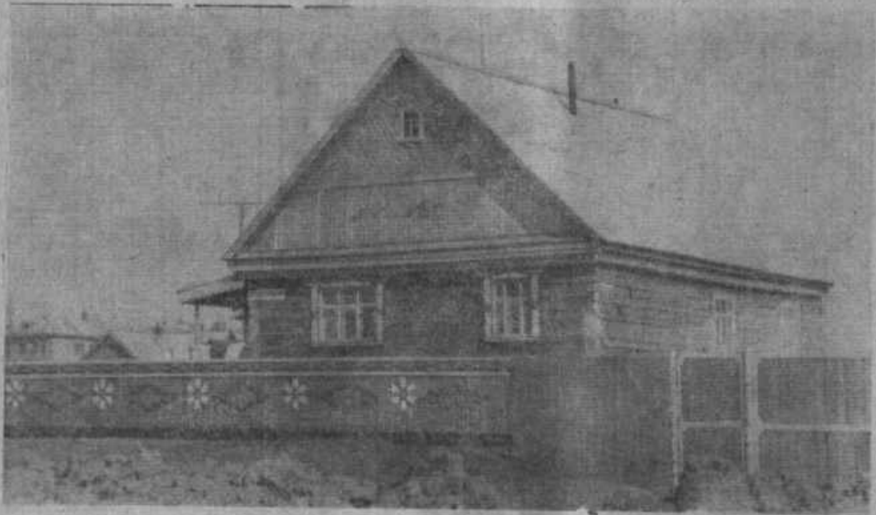

Район ауылдары йылдан-йыл матурая һәм төҙөкләнә, шул уҡ ваҡытта шәхси йорт төҙөүселәр һаны үҫә бара. Аҡъяр ауылында ғына ла тиҫтәләгән колхозсы, эшсе һәм хеҙмәткәр бына тигән ағас йорт төҙөп инде. Дәминдәр Баҡтыбаев, Мөҙәрис Аҡкусҡаров, Абдулла Мәмбәтов, Сабирйән Илембәтов һәм башҡа күптәрҙең йорттары ауылға йәм өҫтәй.

ҺҮРӘТТӘ: Степной урамында Фәрит Хәкимовтың яңы өйө.

Р. БАЙМУРЗИН фотоһы.

ӨЙ ТӨҘӨҮГӘ КРЕДИТ

КПСС Үҙәк Комитеты һәм СССР Министрҙар Советының 1987 йыл 19 сентябрендәге «Граждандарҙың шәхси ярҙамсы хужалыҡтарын, коллектив баҡсасылыҡты үҫтереү буйынса өҫтәмә саралар тураһында»ғы ҡарарында шәхси йорттар, кәртә-ҡура төҙөүгә, мал-тыуар һатып алыуға һәм башҡа ихтыяждарға кредиттар суммаһын байтаҡҡа арттырыу билдәләнде.

Һаҡлыҡ банкылары ауылда йәшәгән граждандарға йорт ҡаралтылары менән өй төҙөүгә 20 мең һумға тиклем ссуда бирә ала. Был ссуда кредитты алғандан һуң өсөнсө йылынан башлап, 50 йыл буйына ҡайтарып түләнә.

Ссуда граждандарҙың эшләгән урыны буйынса хужалыҡ ойошмалары һәм предприятиелар аша, шулай уҡ йәшәгән урын буйынса туранан-тура шәхси йөкләмә буйынса бирелә.

Ссуда менән файҙаланған өсөн йыллыҡ күләмдең 2 проценты, түләү срогын үткәргән өсөн 3 процент тотоп ҡалына. Бөйөк Ватан һуғышында ҡатнашыусыларҙан һәм уларға тиңләштереүселәрҙән проценттар түләттерелмәй.

Ссуда юллау өсөн үҙеңдең предприятиеңа йәки һаҡлыҡ банкыһы бүлексәһенә ссуда алыу тураһында ғариза һәм йөкләмә бирергә кәрәк. Предприятие үҙ сиратында банкҡа ғариза-йөкләмәне һәм кредит алыусыларҙың исемлеген бирә. Торлаҡ йорт төҙөүгә ссуда алыу тураһындағы мәсьәләне хәл итеү өсөн йорт төҙөүгә ер участкаһы бүленеү хаҡында урындағы Совет башҡарма комитетынан справка булырға тейеш.

Төҙөлөшкә ссуда алыусы граждандар кредитты ике йылда үҙләштерергә бурыслы. Ссуданы үҙләштереүҙең билдәләнгән срогы үткәс, граждандар предприятиеға йәки банкҡа расходтарҙы раҫлаусы һәм кредитты маҡсатҡа файҙаланыуҙы дөрөҫләүсе документтарҙы тапшыра.

Йорт ҡаралтылары менән өй төҙөүгә кредит түбәндәгесә бирелә: гражданин ссуданың тәүге өлөшөн оформить ителгән кредиттың 50 проценты күләмендә ала, ә кредиттың ҡалған өлөшө әлек алынған суммаларҙы тотоноу тураһындағы документтар булғанда бирелә.

Ссуда аҡсалата, шулай уҡ күрһәтелгән хеҙмәт өсөн сауҙа, төҙөлөш һәм транспорт предприятиелары һәм ойошмалары счеттарына түләүгә күсереү тәртибендә бирелергә мөмкин.

Ссуда шулай уҡ торлаҡ йорттарға капиталь ремонт үткәреүгә, баҡса йорттары төҙөүгә һәм баҡса участкаларын төҙөкләндереүгә һәм башҡаларға бирелә.

Беҙҙең консультация

БЕҘҘЕҢ ТӨП МАҠСАТЫБЫҘ

Ленин исемендәге колхоз идараһы һәм Ивановка ауыл Советы башҡарма комитеты колхозсыларҙың һәм ауыл интеллигенцияһының эш һәм тормош шарттарын яҡшыртыуҙы, һәр ғаиләне айырым квартира менән тәьмин итеүҙе төп бурыс тип иҫәпләй.

Төҙөлөш план буйынса бара. Йыл һайын икеәр йорт файҙаланыуға тапшырыла. Әлегә беҙ халыҡтың уңайлы квартираларға талаптарын тулыһынса тәьмин итә алмайбыҙ. Хәҙер Ивановка ауылында тағы алты ғаилә сиратта тора.

Былтыр Михайловкала өс йорт төҙөлдө. Аҡташ һәм Пугачевка ауылдарында эштәр насарыраҡ. Уларҙа өс шәхси йорт төҙөлдө. Колхоз өй һалыусыларға техника һәм төҙөлөш материалдары менән ярҙам итте, әлбиттә.

Ивановкала дүрт ғаилә өй туйы үткәрҙе. Тағы 8 ғаилә төҙөлөш материалдары әҙерләне һәм өй һалыуға тотонасаҡ.

Йорт һалып инергә теләүселәр күп, әммә төҙөлөш материалдары наҡыҫ. Кешеләр район планынан бүрәнәлек ағас яҙҙыртып, лесхозға бара. Унда уларға материал биреүҙән баш тарталар йәки талап ителгәндең яртыһын ғына бирәләр. Йорт төҙөүселәр һанын арттырыу һәм ауылдарҙы төҙөкләндереү менән шөғөлләнеү өсөн төҙөлөш материалдары кәрәк. Колхозда төҙөлөш бригадаһы ойошторолдо. Ул Бөйөк Ватан һуғышында ҡатнашыусылар, хеҙмәт ветерандары, оло кешеләр һәм яңғыҙ йәшәгән әсәләрҙең йорттарына ремонт үткәрергә тейеш.

О. АНДРЕЕВ,
Ивановка ауыл Советы башҡарма комитеты председателе.

◆ *Эштә ялҡын кеүектәр*

«Красное знамя» колхозының сусҡа фермаһы коллективы коллектив подряды ҡулланыуҙың тәүге йылдарында ҙур ҡыйынлыҡтар кисерҙе. Бөгөнгө көндә малсылар эшкә яуаплы ҡарай, һөҙөмтәлә ыңғай яҡҡа һынылыш булды: активлыҡ артты, дисциплина нығыны, һәр тинде иҫәпләргә өйрәнделәр. Сусҡа фермаһында йәш малсылар күп. Улар араһынан комсомолка Надежда Аткина маҡтауға лайыҡ. Күптән түгел эшләй башлауына ҡарамаҫтан, үҙен тырыш һәм намыҫлы малсы итеп күрһәтте.

Тап бына уның кеүек эшһөйәрҙәр коллективтың юғары һуңғы һөҙөмтәләргә өлгәшеүенә булышлыҡ итә лә инде.

«Ҡарама беләккә, ҡара йөрәккә», тигәндәй Надежда тәүге көндәрҙән үк эшкә бирелеп тотондо. Тырышлыҡ бушҡа китмәне. Хәҙер апайҙары менән тиң эшләй, уларҙы хатта уҙып та китkeләй.

ҺҮРӘТТӘ: Н. Аткина.

Р. ИМАНҒОЛОВ фотоһы.

ҺЫНЫЛЫШ ЮҠ

Былтыр март айында район газетаһында «Файҙаһыҙ тармаҡ» тигән баш аҫтында мәҡәлә баҫылып сыҡҡайны. Унда «Маҡан» совхозында сусҡасылыҡтың насар үҫеүе тураһында яҙылды. Бер йыл ваҡыт үтте. Ошо осорҙа нимә эшләнде? Был тармаҡта яҡшы яҡҡа һынылыш булдымы?

1987 йылда «Маҡан» совхозы малсылары ит һатыу буйынса дәүләт пландарын тағы үтәй алманы. 6 мең центнер урынына 4580 центнер ит тапшырылды, план бары тик 76 процентҡа үтәлде. Планда 1600 центнер ҡаралһа, бөтәһе 952 центнер сусҡа ите тапшырылды. Шулай итеп, ит балансында сусҡа ите ни бары 20 процентты тәшкил итте.

Башмаҡтар һимертеү майҙансығында эшләүсе коллектив ҡайһы бер ыңғай һөҙөмтәләргә өлгәште, ләкин мин, малсылыҡ работнигы булараҡ, сусҡасылыҡ кеүек тиҙ өлгөрөүсән тармаҡты тулыһынса файҙаланмай тороп, ит һатыу буйынса пландарҙы үтәү бик ҡыйынға тура киләсәк, тип иҫәпләйем.

Хужалыҡта сусҡасылыҡ бөгөнгә көнгәсә ҡәнәғәтләнерлек алып барылмай һәм бер ниндәй алға китеш юҡ. Былтыр ул хужалыҡҡа 13 мең һумлыҡ зыян килтерҙе.

Сусҡа ҡараусылар тәүлегенә уртаса артым алыу планын үтәмәне. Былтыр 300 урынына тәүлегенә уртаса 257-шәр грамм ғына артым алынды. Һөҙөмтәлә тулайым артым 1261 центнер тәшкил итте, йәғни пландарына ҡарағанда 480 центнерға кәмерәк.

Бер үк ваҡытта үрсем алыу планы ла үтәлмәй. 3000 сусҡа балаһы алып үҫтерергә тейеш инек, ысынбарлыҡта иһә 2081 сусҡа балаһы һаҡлап алып ҡалынды. Сусҡа фермаһы коллективының бөтә кәмселектәре тап бына шунан башлана ла инде.

Быуаҙ сусҡалар зооветеринария талаптарына яуап бирмәгән шарттарҙа тотола. Улар һимертеүҙәге сусҡалар, шулай уҡ ата сусҡалар менән бер үк ҡыйыҡ аҫтында аҫырала. Еүеш, тығыҙ һәм ҡараңғы бинала малдар продуктлылығының нисек булыуы тураһында әйтеп тороуҙың кәрәге юҡ. Яңы тыуған сусҡа балалары сибек була, уларҙан яҡшы артым алыуы ҡыйын. Бындай шарттарҙа йоғошло паратиф ауырыуы йыш барлыҡҡа килә.

Былтырғы көҙҙән бөгөнгә көнгә тиклем үрсемдең күпләп үлеүенең төп сәбәбе тап бына шулар. Былтырғы йомғаҡтар буйынса районда башҡа хужалыҡтар араһында беҙҙең совхозды сусҡаларҙан алынған артымдың түбән булыуы яғынан билдәләп үтмәү мөмкин түгел — уртаса тапшырыу ауырлығы ни бары 90 килограмм ғына. Был осраҡта бер центнер сусҡа ите етештереүгә пландағы 9,6 урынына 11,1 аҙыҡ берәмеге тотонолдо, уның үҙкиммәте 175 һум 43 тингә тиклем барып етте.

Бер йыл элек район газетаһында быларҙың барыһы тураһында ла яҙылды, ләкин уға һаман иғтибар бирмәүҙәре ғәжәпләндерә. Совхоздың партия, профсоюз комитеттарына ла мәҡәләнең йоғонтоһо теймәне. Ул хатта сусҡа фермаһы коллективында ла тикшерелмәне. Шул уҡ ваҡытта РАПО белгестәре һәм КПСС райкомының ауыл хужалығы бүлеге өндәшмәй ҡалыуҙы хуп күрҙе. Ә бөтә был мәсьәләләр бөгөнгәсә хәл ителмәгән. Ни өсөн?

В. ҺӨЙӨНДӨКОВ,
йәмәғәт хәбәрсеһе.

Беҙгә яуап бирәләр

ТАҒЫ ЛА ҺӨТ ХАҠЫНДА

Газетабыҙҙың 5 февралдәге һанында «Саралар күрелгәнме?» тигән мәҡәлә баҫылып сыҡҡайны. Уға райпо идараһы председателе урынбаҫары А. Ғәбитовтан шундай яуап алынды:

Хәҙерге ваҡытта магазиндарға һөт пломбирланған флягалар менән ташыла. Һауыттарҙы йыйыу өсөн магазиндарға йыйыу средстволары етерлек кимәлдә бирелә. Һөт продукцияһы коопуниверммагҡа ябыҡ (балалар һәм дауалау) учреждениелар өсөн генә бүлеп бирелә. Был учреждениелар алып бөтмәгән продукция район үҙәге магазиндарына сығарыла. Сауҙа министерствоһы Аҡъяр ауылы һәм тотош район халҡы өсөн (Бүребай посёлогынан тыш) махсус баҙар фонды бүлмәгән, сөнки беҙ ауыл ерендә йәшәйбеҙ. Шуға күрә райпо магазиндарында һөт продукцияһын һатыу күләмен арттырыу мөмкинлеге юҡ. Һөт продукцияһын эштән һуң да һатыу мөмкин түгел, сөнки коопуниверммаг магазиндарында уны кискә тиклем һаҡлап булмай. Һөт заводының инженер-технологы А. Мацкевич яңыраҡ, һөттө һуңғараҡ ебәреү мөмкинлеге бар, тип яҙһа ла, продукция тик көндөң тәүге яртыһында ғына етештерелә. Магазиндарҙа йылдың билдәле бер миҙгелендә генә һөт етерлек булмай (шәхси хужалыҡтарҙа һыйырҙар һыуалған осорҙа). Башҡа ваҡыттарҙа, бигерәк тә йәйге осорҙа, эштән һуң магазиндарҙа ҡалған һөт әсеп тә ултыра — тикшереүҙәр шуны күрһәтте. Хәҙер, мәҫәлән, (апрелдә) магазинда һөт продукцияһы етерлек.

РЕДАКЦИЯНАН: Шулай итеп, Аҡъяр ауылы халҡын һөт менән тәьмин итеү проблемаһы хәл ителмәйенсә ҡала. Әгәр билдәле бер ваҡытта һөт етешмәй икән, йыллыҡ фондты сезонға ҡарап бүлергә мөмкин түгелме ни? Хәйбулла һөт заводы һәм райпо етәкселәренә «түңәрәк өҫтәл» артына ултырып, бер-берсһенә һылтанмай ғына был мөһим проблеманы тулыһынса хәл итергә кәрәк.

* * *

Баҫылғанға кире ҡайтып

Хәйбулла һөт заводының инженер-технологы А. Мацкевич, күрһәтелгән етешһеҙлектәр етәкселек тарафынан иғтибарға алынды, иженсе кварталда һөт заводы реконструкциялана башлаясаҡ, һәм был эш йыл аҙағына тамамланасаҡ, тип яуап бирҙе.

Нисек кенә булмаһын, һөт заводы әлегә көн һайын үҙ продукцияһын сығара, шуға күрә уның сифатының насар булыуына һылтау эҙләргә ярамай. Бөгөнгө көндә заводтың санитар торошо нисек һуң?

Уның территорияһы кәртәләнһә лә төҙөкләндерелмәгән. Заводты тирәләгәндә бысраҡ һыуҙарҙы ағыҙыу ҡоролмаһын эшләү ҡаралмаған, шуға күрә яҙғы-йәйге осорҙа завод территорияһында күләүектәр барлыҡҡа килә — ул себендәр өсөн уңайлы шарт.

Хужалыҡ һәм производство зоналары айырым түгел, шуға күрә төҙөлөш материалдары, кәрәкмәгән ҡорамалдар производство зонаһында һаҡлана. Ҡапҡа янында дезинфекция барьеры ҡуйылмаған. Сүп-сар һауыты дөрөҫ урынлаштырылмаған, уның аҫтына бетон түшәлмәгән.

Производство цехтарында ҡул йыуыу өсөн һалҡын һәм йылы һыу килеп торған раковиналар булһа ла, улар туалет бүлмәһендә юҡ.

Һөт заводының үҙенең таҙартыу ҡоролмаһы юҡ, уның канализация селтәре дөйөм селтәргә тоташа.

Технология ҡорамалдарын, һыу һәм һөт үткәргестәрҙе буярға, производство бинаһын аҡларға кәрәк.

Лаборанттар һөт эшкәртеүҙең технологик режимын контролдә тота, ләкин аппаратсылар пастеризациялау барышын тикшермәй, пастеризация режимын яҙып барыу өсөн журнал да юҡ. Химик юл менән пастеризациялау билдәле бер эффект бирә, ләкин уның һөҙөмтәләре журналға яҙылмай.

Заводҡа һөт тапшырыусы ҡайһы бер хужалыҡтар ферманың ветеринар-санитар торошо тураһында справкалар килтермәй. Мәҫәлән, быйыл апрелдә «Степной» совхозы, «Красный доброволец», «Красное знамя» колхоздары ғына справка килтерһә, ә бит продукция бөтә хужалыҡтарҙан да ҡабул ителә.

Һөт һәм һөт өҫтө флягалар менән оҙатыла, ләкин флягаларҙы үҙәкләштереп йыуыу ойоштоРолмаған. Килтерелгән һәм пастеризацияланған һөттө һаҡлау һауыттарына билдә ҡуйылмаған.

Эпидемияға ҡаршы режимды боҙоу осраҡтары ла бар: лаборатория производство цехында урынлашҡан. Шуға күрә экспедиторҙар, шоферҙар, цехҡа санитар кейемһеҙ инеп йөрөй, был шулай уҡ слесарҙарға ла ҡағыла...

Ял итеү һәм гардероб бүлмәһе бер үк бинала урынлашҡан. Өҫ кейемдәрен алмаштырыу өсөн шарттар юҡ. Мебелдәр — ултырғыстар, эскәмйәләр етешмәй. Душ эшләмәй. Һөт заводы сотрудниктары өсөн махсус кейем етерлек күләмдә бүленмәгән.

Кефир цехында продукцияны әсетеү өсөн шарттар юҡ.

1987 йылда ағымдағы ремонт сифатлы итеп һәм тулыһынса үткәрелмәгән. Иҙән емерек килеш ҡалған, шуға күрә йыуынты һыуҙар шунда ағып төшә, цехта дымлы.

Йыйылмалы деталдәрҙе ҡул менән йыуыу өсөн 3 секциялы ванналар, деталдәрҙе киптереү өсөн кәштәләр юҡ.

Әлбиттә, күрһәтелгән етешһеҙлектәрҙе капиталь ремонтлағанда, реконструкция үткәргәндә генә бөтөрөргә мөмкин. Нисек кенә булмаһын, завод работниктары уларҙы күптән инде бөтөрөргә тейеш. Етешһеҙлектәр әлегә бик күп, улар санэпидемстанция службаһы вәкилдәрен генә борсорға тейеш түгел.

Ғ. ЮЛДАШБАЕВ,
район санэпидемстанцияһының санитар врачы.

Белгес кәңәше

Сусҡа балаларын нисек аҫырарға?

Колхоз йәки совхоз малын граждандарҙың шәхси ярҙамсы хужалыҡтарында үҫтереү һәм һимертеүҙе ойоштороу аренда подряды формаларының береһе булып иҫәпләнә. Ләкин бындай эште үҙ өҫтөнә алырҙан элек кешеләр сусҡа балаларына нәмә һәм нисек ашатырға, сусҡаларҙан нисек үрсем алыуҙы белергә кәрәк. Бөгөн РОПО-ның баш ветеринар врачы Р. ӘХМӘҘУЛЛИН быуаҙ, имеҙеүсе сусҡаларҙы ашатыу, аҫырау, сусҡа балаларын үҫтереү үҙенсәлектәре һәм төп талаптар менән таныштыра.

Яҡшы һөҙөмтәләр алыу күбеһенсә ашатыуға һәм тәрбиәгә бәйләнгән. Балалауға 8—10 көн ҡалғас, сусҡаны айырым ситлеккә (2х3 квадрат метр) күсерәләр. Тәүҙә сусҡаларҙы йылы һыу менән һабынлап йыуып таҙарталар. Ситлеккә таҙа һәм ҡоро һалам түшәргә кәрәк.

Быуаҙ сусҡалар өсөн шундай рацион билдәләнә: 2,5—3 килограмм ҡатнаш аҙыҡ, шул тиклем үк сөгөлдөр йәки картуф ҡатышмаһы, 0,4—0,5 килограмм үлән оно, 4 — 5 литр айыртылған һөт, 30—40 грамм аҙыҡ преципитаты, 40—45 грамм тоҙ, 20—25 грамм балыҡ майы. Көн һайын аҙыҡ ҡалдыҡтарын ашатырға мөмкин, ләкин тоҙло (балыҡ, йәшелсә һәм башҡалар) аҙыҡтарҙы күп бирергә ярамай.

Йәйге осорҙа рационға 8—10 килограмм ҡуҙаҡлы һәм ҡыяҡлы үләндәрҙең йәшел массаһын ҡушырға мөмкин. Сусҡаларҙы көнөнә ике-өс тапҡыр ашаталар, ситлектә һыу өҙөлмәһен, улар көн һайын прогулкаға сығарылырға тейеш.

Тыуған бер сусҡа балаһын ҡоро сепрәк менән һөртөп алып торалар, уларҙы айырым йәшниккә һалып, йылы урынға ҡуйырға кәрәк. Балалағандан һуң сусҡаның имсәктәрен «марганцовка» иҙмәһе (1:500) менән эшкәртеп, балаларына имергә бирәләр.

Ҡағиҙә булараҡ, сибек балаларын алғараҡ урынлаштыралар, сөнки ал яҡта һөт күберәк була. Сусҡа балалары тәүге көндәрҙән үк үҙе имгән имсәккә өйрәнә.

Уларға ситлектә айырым урын бүленә. Шәкәр һәм тоҙ һалып ҡайнатып һыуытылған һыу бирәләр (1 литр һыуға 20 грамм шәкәр, 4 грамм тоҙ).

Сусҡа балаһын бишенсе көнөнән ҡатнаш аҙыҡ ашарға өйрәтәләр. Тәүҙә түбәндәгесә әҙерләп ҡыҙҙырылған иген бирелә. Бойҙай һалынған һауытҡа йылы һыу ҡоялар һәм уны 10—12 сәғәт буйы тоталар. Аҙаҡтан йәйпәк һауытҡа бушаталар ҙа, унан 50—60 сантиметр бейеклектән электр лампаһы менән ҡыҙҙыралар, ул иген шытып сыҡҡанға тиклем (2—3 миллиметр) дауам иттерелә. Шунан һуң ғына игенде еңелсә ҡыҙҙыралар.

Ете көнлөк булғас, пастеризацияланған һөт эсерәләр, тәүге көндәрҙә 30—50 грамдан башлап 30 көнлөккә тиклем 300 грамға еткерелә. Пастеризацияланған айыртылған һөттө 15—20 көнлөктән башлап, әммә тәүҙә һөт менән ҡатнаштырып бирәләр. Сусҡа балаларын тәүлегенә дүрт мәртәбә имеҙәләр.

Ун көнлөктән алып ҡуйы һөт менән айыртылған һөттө ҡушып биреү файҙалы, уға 10 процентлы һоло оно төнәтмәһен ҡушырға мөмкин.

14—15 көнлөктән ваҡланған сөгөлдөр, кишер ашатыла. Ҡартуфты уларға 20—10 көнлөктән алып ашата башлайҙар. Бының өсөн картуфты бешереп иҙәләр ҙә, башҡа аҙыҡтар менән ҡатнаштыралар.

Йәй көнө үлән оно, тамыр аҙыҡтар урынына рационға йәшел аҙыҡтар: борсаҡ, люцерна, клевр, ҡуҙаҡлы үҫентеләр индерелә. Бығa сусҡа балаларын 15 көнлөктән алып аҡрынлап өйрәтәләр. Тәүҙә көнөнә 30 грамм бирелп, 51—60 көнлөк булғанда 500-әр грамға еткерәләр.

Имгән осорҙа һәр сусҡа балаһына 5-әр килограмм һөт, 15—20 килограмм айыртылған һөт 15—20 килограмм ҡатнаш аҙыҡ кәрәк.

Сусҡа балаларын инәләренән ике ай тулғас айыралар. Тәүге рацион күнегеү осоро буйынса (14 көн) һаҡлана. Был мәлдә айыртылған һөт (1—1,5 литр) йәки һөт сывороткаһы (2—2,5 литр), һоло оно төнәтмәһе, картуф, сөгөлдөр кишер, үлән оно, ә йәй көнө йәшел йомшаҡ үлән рациондың мәжбүри ҡушылдығы булып һанала.

Инәләренән айырылғас сусҡа балаларын бер аҙнанан һуң айырым бинаға күсерәләр, унда уларҙы ауырлығы, енесе буйынса төркөмдәргә айыралар һәм һәр береһенә 0,3—0,4 квадрат метр иҫәбенән 20—25-әрен бер ситлеккә урынлаштыралар. Артабан төркөмдәрҙе үҙгәрешһеҙ көйө һимертеүгә күсерәләр.

Граждандарға договор буйынса арендаға бирелгән быуаҙ сусҡаларҙы, сусҡа балаларын, йәмәғәт секторындағы кеүек, тигеҙ ветеринар хеҙмәтләндерәләр, кәрәкле микроэлементтар, витаминдар, медикаменттар менән тәьмин итәләр.

Совет ауылы кешеләре

ЯҘМЫШ

БАЛА САҠ... Атай тураһында күпме яҡты һәм сағыу хәтирәләр һаҡланып ҡалған. Биш йәшлек сағымда ағайым Иван менән бер саҡ һарай башына менеп ултырҙыҡ та, алыҫ баҫыуҙағы комбайндар араһынан берәһен эҙләнек һәм уны танып: «Ана, беҙҙең атай!» — тип ҡыуанып ҡысҡырҙыҡ. Бәлки, беҙ шул саҡтан алып үҙ атайыбыҙ өсөн ғорурлыҡ тоя башлағанбыҙҙыр.

Әсәй атайға ашарға әҙерләгәс, беҙ уны баҫыуға алып барабыҙ. Атайыбыҙ, беҙҙе күреп, эргәһенә ултырта, һәм беҙ ҡыуанып, баҫыуҙың бер яғынан икенсе ситенә үтәбеҙ.

Саф һауала йөрөүҙән асығып китеп, атайыбыҙға тип алып килгән ризыҡҡа ташланабыҙ, ә ул: «Ашағыҙ, ашағыҙ. Мин әле генә тамаҡ ялғап алдым...», — тип беҙҙе тынысландыра.

* * *

Атайыбыҙ, Макар Мансуровтың, бала сағы еңелдән булмай, сөнки ул революцияға тиклем, ярлы ғаиләлә тыуған. Ҡартатайым иртә донъя ҡуйып, атайым ауырыу әсәһе менән генә тороп ҡалған. Аслыҡ йылдарында хатта төрлө үлән ашарға тура килде, тип хәтерләй ул. Уларҙың берҙән-бер байлығы ат булған, уныһын да граждандар һуғышы йылдарында «аҡтар» алып китергә маташа. Атайым бының ғаилә өсөн ҙур ҡайғы булыуын хәтерләй (сөнки ат — йәшәүҙең берҙән-бер сығанағы), һәм ул дошмандарҙан атты ҡалдырып китеүҙе ялбарып үтенеп, уларҙың артынан илай-илай эйәрә. «Аҡтар» 10 йәшлек малайға таштар ырғытып, уны ҡурҡыта, әммә ул атын күҙҙән юғалтмай, аҡгвардеецтарға эйәрә. Шулай итеп 15 километр самаһы үтә. Ҡапыл ғына тирә-яҡ яҡтырып, гөрһөлдәгән тауыштар ишетелә — һуғыш башлана. Ҡурҡҡан малай саваларҙың береһенең артына боҫа. Әммә аслыҡ ҡурҡыуҙан көслөрәк булып сыға, һәм тиҙҙән Макарҡа (атайымды шулай тип йөрөткәндәр) йәшенгән еренән сыға.

Ҡыҙыл һыҙатлы папаха кейгән яҡташы Петьканы күреп ҡалғас, уның ҡыуанысының сиге булмай. Ә инде атының да янында йөрөүен күргәс, тағы ла ҡыуана. Шулай итеп, ул атын дошмандарҙың ҡулынан алып ҡайта. Ә Федор үҙенең командиры рөхсәте менән малайҙы ауылға тиклем оҙатып ҡуя. Макар әсәһе менән аслы-туҡлы йәшәй. Әммә аттары булғас, бирешмәйҙәр...

* * *

Ә инде Макар матур, мыҡты кәүҙәле егет булып үҫеп еткәс, ауылдың бөтә ҡыҙҙары уға ҡарап һоҡлана. Ул шуларҙың араһынан Настенька Алексееваны һайлай. Өйләнешеп, ҡыуана-һөйөнә өс бала үҫтерәләр, әммә ил-йортҡа ҙур ҡайғы килә — һуғыш башлана. Атайым хәрби комиссариатҡа бара, ләкин уға унда бронь тоттороп ҡайтаралар. Макар нисек кенә үҙ теләген белдереп ҡараһа ла, «Илде кем ашатыр? Ауылда тракторсылар юҡ», — тигән яуапты ишетә. Шулай итеп, атайыбыҙ һуғыш бөткәнгә тиклем хеҙмәт фронтында була. Ләкин бында ла еңелдән булмай. Ғаиләлә тағы ла өс бала арта — уларҙы нигеҙҙә әсәйем ҡарап үҫтерә, сөнки атай иртә таңдан ҡараңғы төшкәнсә баҫыуҙан ҡайтмай. Аслы-туҡлы йәшәүҙән, хәлһеҙләнеүҙән әсәйебеҙ ҡаты ауырып түшәккә ауа. Иң кесеһе, миңә, өс йәш тулғанда, әсәйебеҙ үлеп китә. Иң өлкәнебеҙ Володя армияла хеҙмәт итә. 9-сы класта уҡыған Нина өйҙә хужабикә урынына ҡалды. Беҙ Иван менән, иң кеселәр булараҡ, бындай ҙур ҡайғыны аңлап еткермәгәнбеҙ шулай ҙа, өлкәндәрҙең хәстәрлек күрһәтеүҙәренә ҡарамаҫтан, әсәнең йомшаҡ ҡулдарының юҡлығын тойҙоҡ, ә атайыбыҙ бик йыш моңһоуланып йөрөнө. Балаларға — әсә, йортҡа хужабикә кәрәк, әлбиттә. Атайыбыҙ йәшерәк ине әле (45 йәш) үҙенә тормош иптәше эҙләй ала торған саҡ. Әммә балаларҙың әсәһен алмаштырырлыҡ ҡатын табылырмы һуң? Беҙҙең ҙур бәхеткә күрә, шундай изге кеше табылды!

Атайыбыҙға күрше районда балаһыҙ, әммә изге күңелле яңғыҙ ҡатындың йәшәүен әйтәләр.

Ул, уға барып, «күңелен бушата» — ҡатын уның хәлен аңлай һәм ризалаша. Марияны туғандары кире ҡағырға маташа, йәнәһе, үгәй алты баланы тәрбиәләү уйын эш түгел. Әммә Мария үҙ һүҙендә ныҡлы тора һәм уйынан кире ҡайтмай.

Беҙ уны ғорурлыҡ менән «әсәй» тип йөрөтәбеҙ. Тик бына Володяға ғына өйрәнеп китеүе ауыр булды. Сөнки уны армияға әсәй оҙатып ҡалғайны, сит ҡатын ҡаршы алды. Ләкин Марияның нисек итеп һеңлеләрен һәм ҡустыларын тәрбиәләүен, атаһының йөҙө асылып ҡалыуын күреп, тиҙҙән ул да уға «әсәй» тип өндәшә башлай.

Атайыбыҙ уның был теләге өсөн ихлас күңелдән риза булды, сөнки ул ошо матур исемле ҡатынды яратып өлгөргәйне инде.

* * *

Балалар ғаиләлә, аталарына һәм әсәләренә оҡшап, эшсән булып үҫәләр.

Өлкәнебеҙ — Нина үҙенең ғүмерен малсылыҡҡа бағышланы, Ленин исемендәге колхозда йәшәй. Павел өлкән ағайыбыҙ өлгөһө буйынса шофер (Әбйәлил районында). Петр — энергетик (Тажикстанда). Иван — тимерсе («Аҡъяр» совхозында), ә мин Сибайҙа инженер булып эшләйем.

Беҙҙең атай-әсәйҙәребеҙҙең яҙмышы еңелдән булманы, әммә ауырлыҡтар уларҙы сыныҡтырҙы ғына. Уларҙың күңел йылылығы бөтәбеҙгә лә етте. Беҙ үҫеп еттек, һәр беребеҙҙең үҙ ғаиләһе бар, әлеккесә тыуған йортҡа йыйылырға, сәй артында ултырып һөйләшергә, әсәйебеҙҙең оҫта һәм тәмле итеп бешергән ризыҡтарын ашарға яратабыҙ.

* * *

Мартта атайыбыҙға 80 йәш, ә әсәйебеҙ менән бергә ғүмер итеүенә 35 йыл тулды. Был ғәжәп татыу кешеләр Яковлевка ауылында йәшәй. Атайыбыҙ «Аҡъяр» совхозының почетлы гражданы булып һанала. Уның хеҙмәт кенәгәһендә барлығы ике генә яҙыу бар: 1931 йылда эшкә ҡабул ителгән, 1968 йылда эштән сыҡҡан. Әммә пенсияға киткәндән һуң да атайыбыҙ тағы 8 йыл эшләй. Ул үҙенең бөтә балаларын да хеҙмәттә тәрбиәләне.

З. УСМАНОВА,
инженер.
Сибай ҡалаһы

Егеттәр Ватанға хеҙмәт итә

ӘСӘ КӨТӘ УЛЫН

Гәүһәр Рахманғолова бөгөнгө бәхетле һәм тыныс тормоштан бик ҡәнәғәт. Бөтә ҡыйынлыҡтар артта ҡалды. Хәҙерге ваҡытта ул хаҡлы ялда, улы Хәлим һәм киленә менән йәшәй. Әлбиттә, уға дүрт ҡыҙ һәм биш ул тәрбиәләп үҫтереү еңел булмай.

Улдары Камалетдин, Рәмаҙан, Шаһыбал, Хәлим күптән инде Совет Армияһында хеҙмәт итеп ҡайтҡан, производствола намыҫлы эшләй. Барыһы ла халыҡ хужалығы өсөн кәрәкле һөнәр һайлаған, шофер һәм тракторсы булып эшләй.

Иң кеселәре Хәлил дә хәрби хеҙмәтен тултырып ҡайтырға тейеш. Ул да, ағайҙары кеүек, ауыл һөнәрен үҙләштергән, Подольск урта мәктәбен тамамлағандан һуң Сибай ҡалаһында шоферлыҡҡа уҡыған. Хеҙмәтен тултырып ҡайтҡас, ул Рахманғоловтарҙың хеҙмәт династияһын дауам итәсәк, тип ышанғы килә.

Хәлил — өлгөлө яугир. Совет Армияһы һәм Хәрби-Диңгеҙ флотының 70 йыллығы хөрмәтенә ҡабул ителгән социалистик йөкләмәләрен намыҫлы үтәгәне өсөн хәрби часть командованиеһы тарафынан грамота менән бүләкләнгән.

Гәүһәр апайҙың балалары «Таналыҡ» совхозының Таштуғай ауылында йәшәйҙәр һәм эшләйҙәр. Ул, балаларының тыуған төйәктәрен ташлап китмәйенсә, ҡасандыр үҙе бәрәс баҡҡан хужалыҡта эшләүҙәренә ҡыуанып бөтә алмай.

Гәүһәр апай балаларына изге кәңәштәре менән шулай уҡ 19 ейән-ейәнсәрҙәрен тәрбиәләүҙә ярҙамлаша, кинйә улының хеҙмәтен тултырып ҡайтыуын түҙемһеҙлек менән көтә.

М. АКИЛОВА.

ҺҮРӘТТӘ: беҙҙең яҡташ Х. Я. Рахманғолов.

Экран яңылыҡтары

«Мосфильмдың» **«Һайлау»** («Выбор») кинотаҫмаһы — СССР-ҙың халыҡ артисы, СССР Дәүләт премиялары лауреаты Владимир Наумовтың яңы эше. Фильм Ю. Бондаревтың ошо исемле романы буйынса төшөрөлгән.

Фильм бөтә замандарҙа ла көнүҙәк булған проблемаға арналған. Беҙҙең алға көн дә һайлау мәсьәләһе килеп баҫа. Был альтернатива айырым кешеләр генә түгел, хатта дәүләттәр алдында ла барлыҡҡа килә. Хәҙер бөтә донъя алдында һайлау проблемаһы тора.

В. Наумов, фильм **Тыуған ил** темаһы буйынса философик фекерләүҙе күҙ уңында тота, тип билдәләй. Кеше Ватаны яҙмышынан бер нисек тә ситтә ҡала алмай. Тыуған иле менән бәйләнеште өҙөп, картиналағы Илья Рамзин һымаҡ, кеше таянысын юғалта, үҙенең йәшәү дәрәжәһен төшөрә. Ю. Бондаревтың романы ла тап шул хаҡта.

Фильмды төшөрөүселәр В. Наумов менән оператор В. Железняковтың фекеренсә, карнавал фильмға сағыу биҙәк түгел, ә аңлауы һис еңел булмаған ошо тормош ул. Уйҙырма һәм ысынбарлыҡ, яҡшылыҡ һәм яуызлыҡ бергә буталған карнавал темаһы тамашасыға романдың философик асылын яҡынайта, кешене хатта яҡындарына ла таныш булмаған күп яҡлылығы тураһында уйланырға мәжбүр итә.

Төп ролдәрҙә: М. Ульянов, Н. Белохвостикова, А. Матуленис.

«Мосфильм» шулай уҡ Сирия кинематографистары менән берлектә **«Ҡыйырһытылыу»** («Загон») политик детективы төшөрҙө. Фильм бойондороҡһоҙлоҡҡа ынтылыуҙары менән Вашингтондың рәсми даирәләрен ҡәнәғәтләндермәгән дәүләттәрҙең эске эштәренә ҡыҫылыу механизмын асып бирә. Режиссер һәм сценарий авторҙарының береһе И. Гостев тамашасыларға «Тамғалы атом», «Ҡамсыһыҙ фронт», «Фронт артында фронт», «Дошман тылындағы фронт», «Европа тарихы», «Васыят» фильмдары буйынса яҡшы таныш.

Америка журналистикаһы ролен башҡарыуға Польшанан актриса Г. Шапаловска йәлеп ителгән. Шулай уҡ фильмда танылған совет актерҙары Л. Филатов, Д. Банионис, Ю. Будрайтис, Л. Куравлев, С. Чиаурели һәм башҡалар уйнай.

Ошо уҡ киностудияның тағы бер эше — **«Серле вариҫ»** (Загадочный наследник) таҫмаһы. Мәскәү художнигы Степан Бурцев уйламағанда Франциялағы рус сәнғәте әҫәрҙәренән торған бай коллекцияны мираҫ итеп ала. Артабан ваҡиға вариҫлыҡ тирәһендә бара.

А. Довженко исемендәге киностудияла төшөрөлгән **«Алтын сылбыр»** («Золотая цепь») мажаралы фильмы А. Гриндың ошо исемле романы һәм хикәйәләре буйынса төшөрөлгән. Ганувер исемле бай ихатаһындағы Йылан утрауына килеп эләгеп, ундағы фажиғәлә уйламағанда ҡатнашырға мәжбүр булған ҡурҡыу белмәҫ йәш Санги ролен Мәскәү уҡыусыһы В. Сухачев-Галкин башҡара.

Йәш режиссер О. Ремизов менән драматург Г. Оганесян хәҙерге заман спортсыларының етди проблемаларына ҡағылышлы **«Уңыусы»** («Везучая») мелодрамаһы төшөрҙө.

Төп ролдәрҙә — Е. Майорова менән С. Газаров.

Р. ҠЫҘРАСОВА.

Әйҙәгеҙ, һаҡсыл булайыҡ!

Беҙ икмәкһеҙ бер көн дә йәшәй алмайбыҙ, унһыҙ өҫтәлдең йәме юҡ. Шуға күрә, икмәк — барыһына ла баш, тиҙәр. Игендең ниндәй ауыр һәм ҡатмарлы шарттарҙа үҫтерелеүен һәр кем белергә тейеш. Колхоздар һәм совхоздар йыл әйләнәһенә уңыш тураһында хәстәрләй. Ҡышын уҡ орлоҡ әҙерләп ҡуялар, уларҙы кондицияға еткерәләр, ауыл хужалығы техникаһын, инвентарҙы сафҡа баҫтыралар. Ерҙе ваҡытында һөрөргә, тырматырға, иген сәсергә, йыйып алырға кәрәк. Беҙҙең төп ризығыбыҙ — икмәк булып әүерелгәнгә тиклем иген бик күп кешеләр ҡулы аша үтә.

Ә бына беҙҙең поселок һәм районның башҡа ауылдары халҡы был изге ризыҡты малға ашата. Икмәк заводы эшселәре был турала яҡшы белә, шуға күрә, минеңсә, икенсе сортлы продукцияны яҡшыраҡ бешерергә тырышмайҙар. Малға сей икмәк тә ярай, тип уйлайҙар, күрәһең. Һатыусылар ҙа кешеләрҙең икмәкте малға алыуҙарын белә, шулай ҙа һатыу нормаһын күҙәтмәй. Бер ғаиләнән бер нисә кеше тороп һатып ала. Һатыусылар поселок халҡының һәр береһен тиерлек таный белә, шулай ҙа норманы күҙәтмәй. Улар ҙа насар продукциянан тиҙерәк ҡотолоу сараһын күрә.

Быйыл һәр урында ҡатнаш аҙыҡ һатылды, шуға күрә малдарҙы икмәк ашатмайынса ла аҫырап була.

Беҙ — һуғыш михнәттәрен күреп үҫкән кешеләр — икмәктең ҡәҙерен беләбеҙ. Етеш йәшәйбеҙ. Шулай ҙа бөгөнгө бәхетле тормоштоң нисек яуланыуын оноторға ярамай. Байлыҡтың сығанағы — һаҡсыллыҡта. Шуны хәтерҙән сығармайыҡ, дуҫтар!

Р. ӘҘЕҺӘМОВ,
хеҙмәт ветераны.
Бүребай поселогы.

РӘХМӘТ!

Икмәк еҫе... Уны нимә менән сағыштырһаң да, әҙ һымаҡ тойола. Беҙҙең өҫтәлдәрҙән ҡабарып бешкән икмәк өҙөлмәй, бының өсөн Әбеш сауҙа предприятиеһы директоры Ваһап Илембәтовҡа рәхмәт белдерәбеҙ.

Элек беҙҙе Аҡъярҙағы икмәк заводы хеҙмәтләндерә торғайны, ләкин икмәктең сифатһыҙ бешерелеүе ауыл халҡын ҡәнәғәтләндермәне.

Ә хәҙер икмәкте Ырымбур өлкәһенән ташыйҙар һәм быға шатланып бөтә алмайбыҙ. Кешеләргә ҡарата иғтибарлы булғаның өсөн ҙур рәхмәт һиңә, Ваһап.

М. ИБРАҺИМОВ.

Редакторы Б. Ғ. НАЗАРҒОЛОВ.

Рәхмәт белдерәбеҙ

Улыбыҙға ваҡытында эскерһеҙ ярҙам иткәндәре өсөн врач **С. Һ. Фәтхуллинға** һәм амбулатория шоферы **Я. Фәйзуллинға** оло рәхмәтебеҙҙе белдерәбеҙ.

Венера АСЛАЕВА.

Подольск ауылы.

Котлайбыҙ!

Ҡәҙерле ирем һәм атайыбыҙ, **Әхтәм Әхмәтдин улы Бикбовҡа** 60 йәш тула. Уға ҡоростай һаулыҡ, оҙон ғүме.р шат тормош теләйбеҙ.

Ҡатыны һәм балалары.

Аҡташ ауылы.

Газетаның был номерын А. МӘМБӘТОВА йыйҙы, Ф. ҠОҘАБАЕВА версткаланы. Р. ҠОҘАБАЕВ, К. СӘҒИТОВА баҫты. Корректоры — Л. СОЛТАНОВА.

БЕҘҘЕҢ АДРЕС: Аҡъяр ауылы, Сиҙәмселәр проспекты, 41.

Телефондар: редактор — 2-11-95, редактор урынбаҫары, партия тормошо бүлеге — 2-13-97, редакторҙың дубляж буйынса урынбаҫары, яуаплы секретарь — 2-15-95, ауыл хужалығы бүлеге — 2-16-95, радиохәбәрсе — 2-14-95, хаттар бүлеге — 2-13-95, фотохәбәрсе, бухгалтерия — 2-14-98.

Газета аҙнаһына өс тапҡыр: шишәмбе, кесаҙна, шәмбе көндәрендә башҡорт һәм рус телдәрендә сыға.

Башҡорт телендәге газета редактор урынбаҫары Ф. М. ҠОҘАБАЕВ етәкселегендә сығарылды.

Башҡорт АССР-ы Нәшриәт, полиграфия һәм китап сауҙаһы эштәре буйынса дәүләт комитетының Хәйбулла район типографияһы. Тиражы 2594. Заказ № 293.